

2023 METŲ KRAŠTOTYROS SUKAKTYS

SAUSIS

01.01. Sukanka 105 metai, kai gimė **Grauslys Steponas** (tėvas Bernardinas Grauslys OFM), kunigas, pranciškonas (1918.01.01–1994.01.25).

01.08. Sukanka 100 metų, kai gimė **Račkauskas Jurgis**, tapytojas, pedagogas, Kretingos garbės pilietis (1923.01.08 – 2008.01.28).

01.08. Sukanka 155 metai, kai gimė **Zubrickas Justinas**, poetas, valstybės kontrolierius (1868.01.08 (kitur – 20) – 1925.09.13).

01.09. Sukanka 100 metų, kai gimė **Burneikis Bronislovas**, kunigas monsinjoras, prelatas, Klaipėdos ir Kretingos bažnyčių statytojas, politinis kalinys (1923.01.09 – 1991.09.10).

01.10. Sukanka 165 metai, kai gimė **Sakelis Antanas (Sakiell Anton)**, bajoras, medikas, gydytojas, visuomenės veikėjas (1858.01.10 – 1924).

01.18. Sukanka 70 metų, kai gimė matematikas, habilituotas mokslų daktaras **Račkauskas Alfredas** (1953.01.18)

01.30. Sukanka 85 metai, kai gimė **Burkštaitienė–Dutkevičiūtė Laima**, Lietuvos etnomuzikologė (1933.01.30).

01.30. Sukanka 65 metai, kai gimė **Algirdas Čėsna**, Vyskupo Motiejaus Valančiaus giminės muziejaus direktorius, Vyskupo M. Valančiaus draugijos pirmininkas (1958.01.30 – 2016.08.25).

VASARIS

02.03. Sukanka 95 metai, kai gimė **Būda Vytautas Pranciškus**, lietuvių kalbininkas, vertėjas, mokslų daktaras (1928.0.03 – 2007.01.15).

02.05. Sukanka 100 metų, kai gimė **Jokšas Mykolas**, žurnalistas. 1946 metais Kretingos rajoninio laikraščio „Žemaičių tiesa“ redaktorius (1923.02.05 – 1946.11.16).

02.13. Sukanka 85 metai, kai gimė **Gečienė–Masionytė Teresė**, pedagogė, išėivijos lietuvių visuomenės veikėja (1933.02.13).

02.19. Sukanka 80 metų, kai gimė **Scheifele Ernst Helmut** (tėvas Leopoldas Scheifele OFM), kunigas, pranciškonas, Kretingos rajono Garbės pilietis (1943 m.).

02.26. Sukanka 135 metai, kai gimė **Mongirdas Vytautas**, visuomenės veikėjas, 1917 m. Vilniaus konferencijos dalyvis, advokatas (1888.02.26 – 1943.04.21).

KOVAS

03.02. Sukanka 190 metų, kai gimė **Eitutavičius (Eitutis) Kazimieras**, kunigas, poetas, knygnešys (1833.02.02, kitur 02.18) – 1906).

03.11. Sukanka 155 metai, kai gimė **Šilauskaitė Kristina**, daraktorė, knygnešė, liaudies švietėja. Gimė Rūdaičių kaime, Kretingos rajone (1868.03.11–1945, kitur – 1944).

03.19. Sukanka 105 metai, kai gimė **Katkus Juozapas**, Kardo rinktinės partizanas, karys savanoris (1918.03.19 – 1950.01.28).

03.20. Sukanka 100 metų, kai gimė **Liniauskienė Bronė**, poetė, pedagogė, Kretingos garbės pilietė (1923.03.20 – 2017.05.28).

03.24. Sukanka 135 metų, kai gimė **Riauka Sikstas**, visuomenės veikėjas, Kretingos vartotojų bendrovės vedėjas, Steigiamojo, I ir II seimų narys (1888.03.24 – 1967)

03.27. Sukanka 65 metų, kai gimė **Atkočiūnas Edmundas**, aktyvus Kretingos pranciškonų vienuolyno atkūrimo dalyvis, poetas, žurnalistas, pedagogas (1958.03.27).

03.30. Sukanka 110 metų, kai gimė **Juška Jonas**, žurnalistas, JAV lietuvių bendruomenės veikėjas (1913.03.30 – 1994).

03.30. Sukanka 80 metų, kai gimė **Pučkorius Petras**, pedagogas, chorvedys, Kretingos raj. Garbės pilietis (1943.03.30).

BALANDIS

04.01. Sukanka 155 metai, kai gimė **Grudzinskas Vladas**, vaistininkas, visuomenės veikėjas, pirmasis Kretingos šaulys, 1917 m. Vilniaus konferencijos dalyvis, LDK Gedimino ordino kavalierius, Kretingos rajono Garbės pilietis (1868.04.01 – 1936.12.13).

04.01. Sukanka 100 metų, kai gimė Grūšlaukės parapijos bažnyčios statytojas, kunigas **Bunkus Antanas** (1923.04.01 – 2018.07.05).

04.08. Sukanka 65 metai, kai gimė **Laudanskytė.Vyšniauskienė Liuda**, dailininkė (1958.04.08).

04.12. Sukanka 120 metų, kai gimė **Žadvydas Osvaldas**, Lietuvos karininkas, pedagogas, žurnalistas, antisovietinio pogrindžio 1940.1941 metais Kretingos apskrityje dalyvis (1903.04.12 – 1994.02.18).

04.13. Sukanka 145 metai, kai gimė **Tamašauskas Pranas**, visuomenės veikėjas, generolas, Lietuvos nepriklausomybės kovų dalyvis (1878.04.13 – 1951.11.27).

04.14. Sukanka 110 metai, kai gimė **Selenis Vladas Napoleonas**, žurnalistas (1913.04.14 – 1978).

04.23. Sukanka 140 metų, kai gimė **Galdikas Jurgis**, kunigas, prelatas, pedagogas, filosofijos mokslų daktaras, Šventosios bažnytėlės statytojas, apdovanotas Žūstančiųjų gelbėjimo kryžiumi.

(1883.04.23 – 1963).

04.23. Sukanka 180 metų, kai gimė **Perčevskis (Parčiauskas) Konstantinas**, bajoras, ūkininkas, Jokūbavo dvaro savininkas, Jokūbavo Švč. Mergelės Marijos bažnyčios statytojas ir rėmėjas (1843.04.23 – 1902).

04.28. Sukanka 80 metų, kai gimė **Giedrimienė Vida**, pedagogė, Kretingos rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus vedėja, ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiaus kavaliere (1943.04.28).

04.28. Sukanka 95 metai, kai gimė **Kazragis Algirdas**, prozininkas, poetas (1928.04.28 – 1969.04.24).

Gegužė

05.01. Sukanka 120 metų, kai gimė **Alminas Adomas**, kunigas, politinis kalinys (1903.05.01 – 1989).

05.02. Sukanka 125 metai, kai gimė **Šulcas Fabijonas**. Dailininkas, pedagogas (1898.05.02 – 1984).

05.04. Sukanka 155 metai, kai gimė **Gudas Jurgis**, knygnešys, Didžiojo Vilniaus Seimo dalyvis (1905 m.), Kretingos rajono Garbės pilietis (1868.05.04 – 1941).

05.22. Sukanka 85 metai, kai gimė **Vitkus Antanas**, Lietuvos politinis veikėjas, UAB „Varsta-2“ direktorius (1938.05.22 – 2004).

05.26. Sukanka 100 metų, kai gimė **Nainys Jonas Vytautas**, gydytojas, teismo medicinos specialistas, antropologas, medicinos mokslų daktaras, pedagogas, vadovėlių autorius (1923.05.26 – 1989).

05.28. Sukanka 95 metai, kai gimė **Bakšys Jonas Vytautas**, medikas, Kauno medicinos akademijos, profesorius (1928.05.28).

BIRŽELIS

06.01. Sukanka 95 metai, kai gimė **Puškorienė Birutė**, liaudies meistrė, tekstilininkė (1923.06.01 – 1992).

06.01. Sukanka 120 metų, kai gimė **Žilvitis Juozas**, pedagogas, Kretingos muziejaus įkūrėjas, visuomenės veikėjas, Kretingos garbės pilietis (1903.06.01 – 1975.12.08).

06.05. Sukanka 65 metai, kai gimė **Anužis Bernardas**, pedagogas, Kretingos meno mokyklos direktorius, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio veikėjas, steigiamojo suvažiavimo delegatas, apdovanotas Lietuvos nepriklausomybės medaliu (1958.06.05).

06.05. Sukanka 90 metų, kai gimė socialinių mokslų daktaras, daugiakovininkas, lengvosios atletikos treneris, teisėjas **Lukauskas Rimgaudas (Juozas)** (1933.06.05 – 2013.07.08)

06.14. Sukanka 75 metai, kai gimė **Ramonas Alfonsas**, fizikas, mokslų daktaras (1948.06.14).

06.18. Sukanka 120 metų, kai gimė **Lenkauskas (Lenkauskis) Edvardas**, visuomenės veikėjas, teisininkas, žurnalistas, Klaipėdos sukilimo dalyvis, sovietinių represijų auka (1903.03.18 – 1942.06.27).

06.20. Sukanka 80 metų, kai gimė prozininkas **Kazakevičius Romanas** (1943.06.20).

06.27. Sukanka 80 metų, kai gimė dailininkas grafikas **Burba Augustinas Virgilijus** (1943.06.27).

LIEPA

07.03. Sukanka 85 metai, kai gimė **Elijošaitienė Adolfina Nijolė**, medikė, Kretingos raj. Garbės pilietė (1938.07.03 – 2014.04.10).

07.09. Sukanka 130 metų, kai gimė **Butkus Juozas (Butkų Juzė)**, poetas, pedagogas, knygų leidėjas, visuomenės ir kultūros veikėjas (1893.07.09 – 1947.04.22).

07.13. Sukanka 80 kai, gimė **Mažeika Petras Jonas**, Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio veikėjas, 1995 m. Kretingos rajono savivaldybės mero pavaduotojas (1943.07.14)

07.14. Sukanka 120 metų, kai gimė **Smetonaitė–Raštikienė Elena**, pedagogė (1903.07.14 – 1990).

07.15. Sukanka 85 metai, kai gimė menininkas tapytojas, skulptorius, juvelyras, literatas **Gražvydas Čepulevičius** (1938.07.15 – 2004.03.10).

07.16. Sukanka 60 metų, kai gimė **Kungys Silvestras (brolis kunigas Astijus Kungys OFM)**, kunigas, pranciškonas, bažnyčios veikėjas, Kretingos rajono Garbės pilietis (1963.07.16).

07.26. Sukanka 110 metų, kai gimė **Žimantas Bronislovas (Bronius Žymontas)**, tautodailininkas, drožėjas, Kretingos garbės pilietis (1913.07.26 – 2007.01.13).

07.27. Sukanka 80 metų, kai gimė Tautodailininkų sąjungos narys, medžio drožėjas, visuomenės veikėjas, privataus meno kūrinių muziejaus įkūrėjas **Ruginis Liudas** (1943-07-27 – 2018.01.19).

RUGPJŪTIS

08.11. Sukanka 80 metų, kai gimė **Narušis Pranciškus**, muzikas, dirigentas, pedagogas (1943.08.11).

08.16. Sukanka 65 metai, kai gimė **Žvinklys Kazimieras**, Klaipėdos dramos teatro aktorius, Lietuvos teatro sąjungos narys (1958.08.16).

08.26. Sukanka 145 metai, kai gimė **Bražinskas (Brežinskis) Jonas**, pedagogas, visuomenės veikėjas, knygnešys (1878.08.26 – 1963).

08.28. Sukanka 75 metai, kai gimė **Purlys Gediminas**, chorvedys, choro „Gintaras“ vadovas (1948.08.28 – 2014.05.21).

RUGSĖJIS

09.11. Sukanka 105 metai, kai gimė **Liauba Jonas** (tėvas Juvenalis Liauba OFM), kunigas, pranciškonas (1918.09.11 – 2004).

09.15. Sukanka 35 metai, kai buvo įkurta **Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio (LPS) Kretingos rėmimo grupė** (1988 m., pirmasis tarybos pirmininkas Bernardas Anužis).

09.18. Sukanka 145 metai, kai gimė **Motiejus Urbonavičius Pranciškus**, kunigas, spaudos darbuotojas, religinių raštų rengėjas, knygnešys, draudžiamosios spaudos platinimo organizatorius (Urbanavičius) (1868.09.18 – 1941.05.27).

09.20. Sukanka 125 metai, kai gimė **Valiušaitis Bronislovas (Bronius)**, pedagogas, visuomenės veikėjas, pirmasis Kretingos progimnazijos direktorius (1898.09.20 – 1981).

09.21. Sukanka 90 metų, kai gimė **Gužas Alfredas Petras**, dailininkas, pedagogas, Lietuvos dailininkų sąjungos narys, kurį laiką gyveno Kretingos rajone Budriuose (1933.09.21 – 2013.06.18)

09.22. Sukanka 55 metai, kai gimė **Belickas Saulius** (brolis Bernardas Belickas OFM), poetas, pranciškonas, diakonas (1968.09.22).

09.22. Sukanka 125 metai, kai gimė **Galdikaitė Ona** (sesuo Marija Augustina Galdikaitė, OSFr), Pranciškonų vienuolyno Padvariuose steigėja, poetė (1898.09.22 – 1990.02.09).

09.24. Sukanka 90 metų, kai gimė **Kniūkšta Pranas**, lituanistas kalbininkas, humanitarinių mokslų daktaras (1933.09.24 – 2020.05.04).

SPALIS

10.09. Sukanka 120 metų, kai gimė **Daugnora Laurencijus**, kunigas, pranciškonas (1903.10.09 – 1980.10.26).

10.18. Sukanka 130 metų kai gimė **Galdikas Adomas**, tapytojas, grafikas, scenografas (1893.10.18 – 1969.12.07).

10.28. Sukanka 230 metų, kai gimė **Simonas Daukantas**, istorikas, švietėjas, tautinio atgimimo žadintojas (1793.10.28 – 1864.12.06).

10.29. Sukanka 125 metai, kai gimė **Reinkis Otas**, Sibiro tremtinys, Kretingos gimnazijos mokytojas (1898.10.19 – 1979).

LAPKRITIS

11.01. Sukanka 35 metai, kai LPS Kretingos rėmimo grupės iniciatyva senosiose Kretingos kapinėse pastatytas pirmasis paminklas **Lietuvoje lietuvių tautos kančioms atminti** (1988 m.).

11.02. Sukanka 135 metai, kai gimė **Petronaitis Vladas**, advokatas, visuomenės veikėjas, savanoris kūrėjas, Vyčio kryžiaus kavalierius, atsargos karininkas, Rainių kankinys (1888.11.02 – 1941.06.25).

11.03. Sukanka 95 metai, kai gimė **Poškus Bronius** (brolis Bronius Poškus OFM), vienuolis pranciškonas, Vyčio Kryžiaus ordino kavalierius (1928.11.03 – 2006.03.29).

11.07. Sukanka 180 metų kai metai, kai gimė **Kuprys Jonas**, knygnešys, lietuviškos spaudos Telšių apskrityje bei apie Darbėnus, Karteną (Kretingos r.) platintojas (1843.11.07 – 1922).

GRUODIS

12.16. Sukanka 110 metų, kai gimė **Kontrimas Kazimieras**, partizanas, vienas iš Kardo rinktinės organizatorių ir vadų, Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro kryžiaus kavalierius (1913.12.16 – 1952.10.30).

12.26. Sukanka 115 metų, kai gimė **Bauba Kazys**, pedagogas, žurnalistas, Kretingos pranciškonų kolegijos mokytojas. Mirė Vokietijoje, Štuthofio koncentracijos stovykloje (1908.12.26 – 1943.05.14).

12.27. Sukanka 65 metų, kai gimė **Pukinskaitė Simona Nijolė**, poetė (1958.12.27).

2023 METAIS:

- Sukanka 125 metai, kai gimė **Kasperaitienė Sofija (Zofija)**, žydų tautybės žmonių gelbėtoja Antrojo pasaulinio karo metu, apdovanota Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi (1898 – 1972).
- Sukanka 95 metai, kai gimė LLA Žemaičių legiono vadas, vienas partizaninio pasipriešinimo organizatorių, mokytojas **Kubilius Adolfas** (1928 – 1946.01.09).
- Sukanka 105 metai, kai gimė Kardo rinktinės partizanas, Kadagio. Buganto kuopos vadas **Lukas Stasys** (1918 – 1947.08.09).

- Sukanka 185 metai, kai gimė **Lazdauskas Antanas**, vargonininkas, daraktorius, vargonininkavo Kretingos vienuolyne (gimė apie 1838 metus Darbėnuose, mirė – nežinoma).
- Sukanka 95 metai, kai gimė **Paulikienė Emilija**, tautodailininkė (1928 – 1985).
- Sukanka 95 metai, kai buvo Kretingos II kapinėse pastatytas paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę.
- Sukanka 115 metų, kai gimė **Skirmontas Jonas**, kunigas, politinis kalinys (1908, mirė – nežinoma).
- Sukanka 180 metų kai gimė **Straupas (Struopas, Stropus) Pranciškus**, kunigas, lietuviškos spaudos platinimo organizatorius, knygnešys, Kartenos parapijos klebonas (1843 – 1882).
- Sukanka 270 metų, kai gimė **Stuoka–Gucevičius Laurynas**, architektas, Vilniaus vyskupo I. J. Masalskio namų Kretingoje projektuotojas (1753 – 1798 metų (kitur – 1797 m.)).
- Sukanka 140 metų, kai gimė **Tiškus Antanas**, tarnautojas savivaldybininkas, raštininkas, visuomenės veikėjas. (1883 – 1949).
- Sukanka 95 metai, kai gimė **Viluckas Juozapas Antanas**, šaulys, visuomenės veikėjas, parlamento gynėjas, apdovanotas Sausio 13-osios atminimo medaliu (1928 – 2015).
- Sukanka 235 metai, kai gimė **Vizgirda Kazimieras**, kunigas (1788 – 1861).

2023 METŲ KRETINGOS RAJONO SVARBESNĖS ISTORINĖS SUKAKTYS

- 770 metų** – 1253 m. Kuršo vyskupo Henriko rašte pirmą kartą paminėti Kretinga, Kartena, Imbarė, Įpiltis, Negarba, Dupulčiai, Virkštininkai (Vydmantai), Lazdininkai.
- 260 metų** – 1763 m. pastatyta Budrių koplyčia – pirmoji bažnyčia.
- 215 metų** – 1808 m. įsteigta Kretingos evangelikų liuteronų bažnyčia.
- 140 metų** – 1883 m. pastatyta dabartinė Kalnalio šv. Lauryno bažnyčia.
- 125 metai** – 1898 m. Marija Tiškevičiūtė Kretingos dvare (dab. Padvarių k.) atidarė pirmąjį lietuvišką vaikų darželį.
- 120 metų** – 1903 m. pastatyta dabartinė Budrių šv. Kryžiaus Išaukštinimo bažnyčia.
- 110 metų** – 1913-04-01 įsteigta Kretingos taupomoji skolinamoji kasa – pirmoji kooperatinė bendrija, teikusi kreditus Kretingos, Darbėnų ir Kartenos valsčių gyventojams.
- 90 metų** – 1933 m. Šv. Antano kolegija gavo gimnazijos statusą ir buvo pavadinta Kretingos pranciškonų gimnazija (dabar – VšĮ Pranciškonų gimnazija).
- 85 metai** – 1938 m. Kęstučio gatvėje šalia miesto elektrinės Kretingos miesto savivaldybės lėšomis

75 metai – sovietai Kretingos apskrityje vykdė plačiausio masto tremties operaciją „Vesna“ (Pavasaris).

65 metai – 1958 m. Kretingos stadione įvyko pirmosios draugiškos tarptautinės futbolo rungtynės.

35 metai – 1988 m. rugsėjo 15 d. vykusio gyventojų susitikimo su Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės nariu Bronislovu Genzeliu ir Kauno sąjūdininku Kazimieru Uoka metu buvo įkurta Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Kretingos rėmimo grupė (pirmininkas Bernardas Anužis).

30 metų – 1993 m. patvirtintas dabartinis Kretingos miesto herbas.

Parengė Kraštotyros ir informacijos skyriaus vedėja Laima Jonauskaitė